

Горник В.Г.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Євмєшкіна О.Л.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

Клименко О.В.

Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті представлено вплив глобалізації на реалізацію державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України. На формування конкурентних переваг у країні впливає ряд груп факторів, які потребують врахування при формуванні державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, а саме: рівень політичної стабільності в країні; соціально-економічні параметри країни, рівень відповідності (відставання чи випередження) параметрів інфраструктури країни міжнародним і національним нормативам; тип соціально-економічної системи і модель державної економічної політики; природно-кліматичні, географічні, екологічні параметри країни; внутрішня забезпеченість факторами виробництва; оптимальний технологічний простір, підприємницька й інноваційна активність у країні; рівень міжнародної інтеграції і кооперування країни. Здійснено аналіз сучасних теоретичних основ управлінської думки щодо забезпечення конкурентоспроможності, теоретико-методологічних засад конкуренції, особливостей глобального конкурентного середовища, проаналізовано поняття глобалізації економіки. Виділено основні тенденції модифікації державної політики забезпечення конкурентоспроможності економіки. В умовах посиленої конкуренції українські підприємства повинні забезпечувати міжнародні вимоги з якості. Активні процеси глобалізації призводять до модифікації понятійно-категорійного апарату, який у даному контексті використовується. Такі категорії як конкурентоспроможність і економічна безпека. Конкурентоспроможність може розглядатися як безпосередній індикатор рівня економічної безпеки, оскільки остання, будучи одним із базисних напрямів державної політики, характеризує здатність національної економіки до розширеного самовідтворення, метою якого є задоволення потреб населення за протистояння дестабілізуючій дії факторів, котрі утворюють загрозу нормальному розвитку країни, що є досяжним тільки за гарантування високих конкурентних позицій національної економіки у світовій системі господарювання. Виділено п'ятирівневу систему формування конкурентоспроможності: локальний, регіональний, національний, міжнаціональний, глобальний.

Ключові слова: економіка, економічна політика, економічна стратегія, економіка України, конкуренція, глобалізація, глобальна економічна конкуренція.

Актуальність теми. В умовах інтеграції України в загальноєвропейські та світові структури й посилення впливу глобалізації на внутрішньо економічні процеси загострюється проблема формування ефективної державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Системна фінансово-економічна криза світової економіки суттєво вплинула на економіку України. Складна ситуація склалася в галузевих підкомплексах національної економіки внаслідок значного спаду обсягів виробництва та погір-

шення ситуації майже на всіх ринках продукції. У зв'язку з цим набувають актуальності дослідження питань, пов'язаних із розробкою на рівні державного управління антикризових механізмів формування конкурентних стратегій, що забезпечують виживання та надійний захист вітчизняних підприємств.

Разом із тим, розвиток ринкових відносин диктує необхідність використання нових методів і підходів державного управління та врахування досвіду країн з розвинутою ринковою економікою.

Останній переконливо свідчить, що теоретичною і практичною концепціями вдосконалення забезпечення конкурентоспроможності національної економіки є активізація інноваційної діяльності, мобілізація інноваційних, ресурсних та інформаційно-знанневих факторів розвитку економіки.

Аналіз публікацій. У сучасній науці публічного управління досліджено проблеми, пов'язані з теоретичними аспектами забезпечення конкурентоспроможності (Ф. Тейлор, Л. Гілбрейт), державної політики щодо формування конкурентоспроможності суб'єктів національної економіки (Е. Азроянц, В. Бакуменко, І. Валлерстайн, А. Вебер, Ю. Макогон, В. Савчук, Є. Савельєв, А. Халецька, В. Шевчук, Д. Юданов).

В той же час, залишаються недостатньо вивченими форми впливу глобалізації на модифікацію економічної політики України в сучасному глобалізованому світі. Тому **метою** статті є виявлення форм впливу глобалізації на модифікацію економічної політики України.

Виклад основного матеріалу. Процеси глобалізації найбільш успішно розвиваються в економічній сфері. В сучасних умовах господарювання жодна країна не може ефективно формувати і здійснювати свою економічну політику, не беручи до уваги реалій світового ринку, пріоритетів і норм поведіння його основних суб'єктів. Відомо, що основу ринкової економіки складає поняття конкуренції, як головної рушійної сили еволюції взаємостосунків суб'єктів, що функціонують у конкретному середовищі [23]. Найбільш успішним учасником такого змагання є той, хто здатний витримувати конкурентну боротьбу на вітчизняному і зовнішньому ринках [6, с. 21]. До характерних проявів сучасної ринкової конкуренції відносять [1, с. 73]: велику кількість інновацій на ринку, продаж товарів з різноманітними їх модифікаціями, чітка орієнтація на максимальний прибуток, широке використання реклами виробленої продукції та послуг тощо.

Запровадження на ринку великої кількості товарів з різними модифікаціями, що супроводжується рекламною підтримкою, дає підстави науковцям стверджувати [19; 21], що протягом останніх років спостерігається тенденція до посилення нецінових форм конкуренції у порівнянні з ціновими: конкуренція, яка заснована на смаках і відданості споживачів, рекламна конкуренція, конкуренція якості, конкуренція в обслуговуванні після продажу товару тощо. Отже, процеси глобалізації в сфері економіки зумовлюють появу змін у конкурентоспроможності національної

економіки. Проявом такої тенденції виступає те, що світове економічне співтовариство зі слабкої сукупності більш-менш взаємозалежних країн перетворюється на цілісну економічну систему, де національні соціуми стають складовими елементами єдиного всесвітнього економічного організму, об'єднаними не тільки міжнародним поділом праці, але і гігантськими за своїми масштабами виробничо-збутовими структурами, глобальною фінансовою системою та планетарною інформаційною мережею. Таким чином якісні зрушення у структурі та динаміці світової економіки на сучасному етапі виявляються у зростанні відкритості національних економік, обсягів світової торгівлі й інвестицій, появі загальносвітових стандартів виробництва, споживання, торгівлі, фінансів тощо [26].

На думку Л.З. Зевина, глобалізацію необхідно трактувати в різкому розширенні й ускладненні взаємозв'язків і взаємозалежностей як людей, так і держав, що відображається у процесах формування планетарного інформаційного простору, світового ринку капіталів, товарів і робочої сили, в інтернаціоналізації проблем техногенного впливу на природне середовище, міжетнічних і міжконфесійних конфліктів і безпеки [8, с. 19]. Отже, феномен глобалізації виходить за суто економічні межі, в яких її схильні трактувати більшість дослідників глобальної економіки, і охоплює практично всі основні сфери суспільної діяльності, включаючи політику, ідеологію, культуру, спосіб життя, а також самі умови існування людства.

Важливо зазначити, що глобалізація зумовлює зміни ролей у національних та всесвітніх економічних відносинах. Найбільш розвинені в той або інший період національні господарства, що традиційно визначали характер, форми і механізми міжнародних відносин, в сучасних умовах навпаки, мають пристосовуватися до реалій глобальної економіки, оскільки світове господарство поступово стає більш сильним і значущим ніж національні господарства. Таким чином спостерігається утворення єдиного глобального поля для здійснення великого бізнесу, коли географія розміщення продуктивних сил, галузева структура інвестицій, виробництва та збуту визначаються суб'єктами господарського життя з урахуванням глобальної кон'юнктури, а економічні підйоми та спади набувають всесвітніх масштабів. Дане судження повністю збігається з думкою А.Б. Вебера, який вважає, що глобалізація означає залучення всього світу у відкриту систему фінансово-економічних,

суспільно-політичних і культурних зв'язків на основі новітніх комунікаційних та інформаційних технологій. Це об'єктивний процес, який було підготовлено усім ходом попереднього розвитку і який тепер вступив у якісно новий етап. Темпи цього процесу прискорилися і вигляд світу стрімко змінюється [4, с. 47].

По мірі виникнення нових глобальних умов економічної діяльності утворюється новий спосіб міжнародної конкурентної боротьби. Така форма міжнародної конкуренції досліджена М. Інтрилгейтором, який визначає: «Під глобалізацією розуміється тут величезне збільшення масштабів світової торгівлі й інших процесів міжнародного обміну в умовах усе більш відкритої, інтегрованої світової економіки, що не визнає меж» [9, с. 136]. Він пов'язує цю форму з традиційними різновидами зовнішньоекономічних зв'язків, а також з процесами, що підсилюють інтенсивність таких зв'язків: 1) технологічний прогрес; 2) лібералізація торгівлі й інші форми економічної лібералізації; 3) розширення сфери діяльності організацій на основі застосування нових засобів комунікацій; 4) єдині стандарти ринкової економіки та вільної торгівлі; 5) перехід від традиційних форм спілкування до прогресивно-технологічних комунікацій.

На економічну конкурентну політику нині має вплив відома тенденція, пов'язана зі здійсненням процесів глобалізації в концепції сталого розвитку [5; 15]. Положення даної концепції конкретизуються та розвиваються у документах Конференції ООН із навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992 р.), матеріалах Всесвітнього саміту зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.), у підсумковому документі Саміту ООН (2015 р.) «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», в інших доповідях міжнародного характеру. У зв'язку з цим реалізація конкурентної економічної політики має здійснюватися в рамках вирішення соціально-економічних проблем, збереження сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу.

На формування й реалізацію конкурентної економічної політики впливають глобалізаційні процеси, що об'єктивно ведуть до розмивання та знецінення регулюючих функцій національної держави. В сучасних умовах національна економіка є менш захищеною від небажаних зовнішньоекономічних впливів, оскільки сама національна держава втрачає можливість регулювати економічні, соціальні та культурні процеси, які

виходять за національні межі, набули самостійності, стають некерованими. Міжнародні економічні процеси переростають із міждержавних – таких, що більш-менш ефективно регулюються в однобічному, дво- або багатобічному порядку національними державами, у позадержавні – тобто глобальні, які майже або зовсім не піддаються державному регулюванню.

Прагнення України динамічно інтегруватися до світової економіки припускає необхідність використання загальноновизнаних у міжнародному співтоваристві правил участі у глобальному процесі світового економічного розвитку, і в першу чергу, забезпечення якості й конкурентоспроможності продукції.

Україна, вступивши до світової організації торгівлі виводить свою економіку у відкритий світовий торговельно-економічний простір, де необхідно боротися за ринки збуту продукції з провідними світовими компаніями. В таких умовах посиленої конкуренції українські підприємства повинні забезпечувати міжнародні вимоги з якості. В умовах глобалізації ринків товарів і послуг керівники провідних компаній та міжнародних об'єднань все більше уваги приділяють питанням підвищення якості [14; 16]. Якість стає не тільки невід'ємною складовою конкурентоспроможності, якість є необхідною умовою виживання багатьох підприємств і країн. Зокрема, суттєву увагу приділяють питанням якості на державному рівні в США, Японії та інших розвинених країнах. Проте, особливо загострені ці питання перед країнами з перехідною економікою [10].

Доктор А.В. Фейгенбаум (США) розглядає шість найбільш найважливіших характеристик майбутньої якості [2, с. 26]: якість, що визначається як досягнення високої цінності у покупця продукції або послуг; успішне використання технологій; ефективне використання людських ресурсів; можливості для продуктивної роботи з постачальниками та іншими важливими бізнес-партнерами; інтеграція економіки якості у фінансово-облікову систему; безпосередній вплив якості на лідерство і менеджмент у самій компанії.

Аналіз робіт [19; 20] показує, що підвищення якості продукції на сучасному етапі об'єктивно зумовлено наступними обставинами (рис. 1).

Поряд з питаннями якості в умовах посилення процесів глобалізації світового господарства, підкреслюється [17, с. 52] також багатократне зростання значення конкурентоспроможності продукції.

Американський спеціаліст з проблем міжнародних відносин Д. Ебшайр у роботі [22] підкрес-

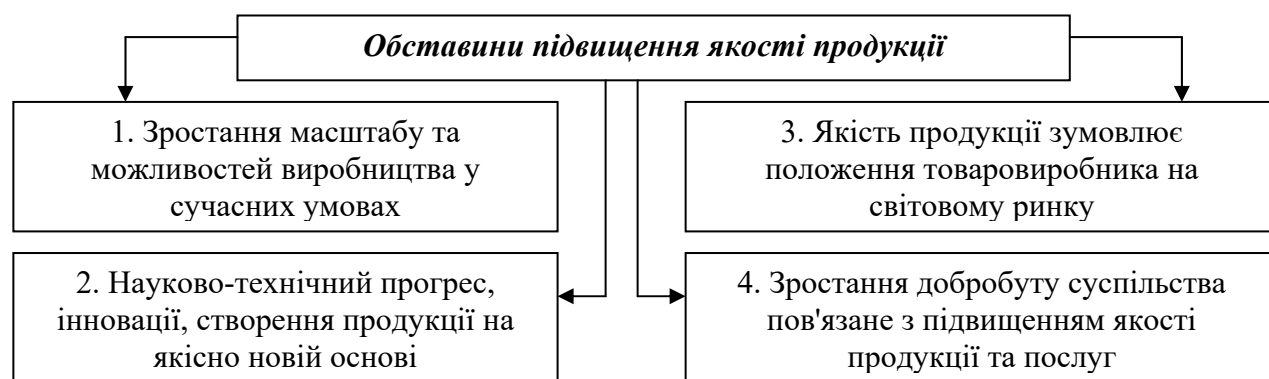

Рис. 1. Обставини підвищення якості продукції на сучасному етапі

лює зростання значень «невідчутних» елементів конкурентоспроможності, зокрема контролю за якістю, системи використання ресурсів та взаємовідносин «труд – менеджмент».

Для того, щоб досягти успіху в світі надзвичайно високої конкуренції, швидкого розвитку технологій та суспільства, недостатньо повторювати вже розроблені відомі організаційні, практичні й теоретичні концепції якості та конкурентоспроможності. Ґрунтуючись на них, кожна країна і кожне підприємство може розробити власне бачення і власний підхід на основі національних, наукових, культурних, соціальних, виробничих досягнень і цінностей, використовуючи і розвиваючи при цьому свої конкурентні переваги. Такий підхід, підкреслює автор роботи [18, с. 177], кореспондується з теорією конкурентоспроможності відомого американського економіста М. Портера [13, с. 24 – 38].

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що Україна має певний досвід у сфері забезпечення якості. Ще у 70-ті роки львівські підприємства стали ініціаторами впровадження комплексної системи управління якістю продукції. Результати досліджень з галузі системного управління якістю, що проводилися за ініціативою академіка В.М. Глушкова у період з 1976 року до 1991 року, отримали міжнародне визнання та були відзначені Дипломом Європейської організації за якістю та міжнародними преміями [7, с. 95].

Суттєвий прогрес у розвитку та впровадженні систем менеджменту якості пов'язаний з уведенням у 1987 році стандартів ISO 9000. Впродовж 90-х років минулого сторіччя домінятою інноваційної діяльності був «час», а не «якість». Проте коли тимчасові резерви було вичерпано, зв'язок між трьома чинниками трикутника «якість – вартість – час» стали важливішими. Управління ними у збалансованішому вигляді вважається вимогою майбутнього, підкреслено у роботі [25, с. 74]. Від-

значимо, що збалансоване управління веде до суттєвої інтеграції діяльності у сфері якості на всіх рівнях та націлює на високу якість.

Стандарти серії ISO 9000 версії 2000 року [24, с. 32] відповідають сучасній філософії управління якістю та передбачають сучасне розуміння систем якості. Сучасна філософія управління якістю приділяє велику увагу як горизонтальним, так і вертикальним процесам управління якістю.

Активні процеси глобалізації створюють умови формування нових цілей державної політики, у зв'язку з чим виникають нові підходи до понятійно-категорійного апарату політики. Наприклад, конкурентоспроможність і економічна безпека – як характеристики національної економіки, перебувають у тісній взаємодії і в умовах глобалізації можуть доповнюватися новими значеннями. Зокрема, конкурентоспроможність може розглядатися як безпосередній індикатор рівня економічної безпеки, оскільки остання, будучи одним із базисних напрямів державної політики, характеризує здатність національної економіки до розширеного самовідтворення, метою якого є задоволення потреб населення за протистояння дестабілізуючій дії факторів, котрі утворюють загрозу нормальному розвитку країни, що є досяжним тільки за гарантування високих конкурентних позицій національної економіки у світовій системі господарювання.

Так, метою Національної економічної стратегії України до 2030 року є створення можливості для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни для забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України [11]. При цьому, якщо конкурентоспроможність виступає критерієм і метою ступеню розвитку національного господарського комплексу (як економічної чи соціально-економічної

системи територіально локалізованої в межах держави), то економічна безпека являє собою необхідну умову його існування і розвитку.

В основі відомих в науці рівнів конкурентоспроможності можна виділити носіїв конкуренції або конкурентних переваг. У цьому відношенні органічно вибудовується п'ятирівнева система її формування:

- локальний – підприємства, фірми, їх корпоративні об'єднання тощо;
- регіональний – у районі, області, місті, територіально-виробничих комплексах;
- національний – у країні;
- міжнаціональний – як суб'єкти конкурентної боротьби діють не окремі країни, а об'єднання країн, котрі попередньо домовляються проводити погоджену економічну політику, тобто створюють сукупні конкурентні переваги;
- глобальний – у світовому масштабі.

На національному рівні – що є особливим з позицій державного антикризового управління – в сферу уваги конкурентної політики потрапляють такі питання як: фіксування цін реалізації (таємне або явне); обмеження закупівель; обмеження продажу; недобросовісна реклама; недобросовісне маркування; вертикальні або горизонтальні обмеження конкуренції.

Конкурентна політика все інтенсивніше починає діяти як необхідний інструментарій поведінки економічних суб'єктів в глобалізованому середовищі. Так, за прямими і експертними оцінками, на початку XXI ст. процес глобалізації охоплює вже близько 60% світового ВВП та 70–80% світової торгівлі та фінансів [3]. Паралельно, і як певна захисна відповідь на виклики глобалізації (значною мірою – геоекономічні виклики), відбуваються і процеси регіоналізації: майже всі країни світу беруть участь в тих або інших регіональних угрупованнях, котрі формуються для захисту інтересів держав, що до них входять.

Формування завдань конкурентної політики на рівні регіональних інтеграційних об'єднань має свою специфіку і відбувається практично у всіх відповідних міжнародних організаціях. Конкурентна політика на цьому рівні допо-

внюється додатковими елементами, які контролюються державою для підтримки рівних умов конкуренції: державна допомога, державні закупівлі, доступ компаній на ринки інших держав об'єднання тощо.

На глобальному рівні системні напрями конкурентної політики формують як елементи торгової (тарифні та нетарифні заходи регулювання міжнародної торгівлі), так і промислової (державні субсидії, державні закупівлі, підтримка підприємств тощо) політик.

Кожний із окреслених рівнів характеризується певним колом факторів, що визначають їх конкурентоспроможність, і у кожному з них використовуються специфічні підходи і методи дослідження, які розкривають ієрархію формування конкурентних переваг. На кожному рівні за допомогою конкуренції вирішуються певні завдання у відповідності з поставленими носіями конкурентних переваг цілями.

Висновки. На формування конкурентних переваг у країні впливає ряд груп факторів, які потребують врахування при формуванні державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, а саме: рівень політичної стабільності в країні; соціально-економічні параметри країни, рівень відповідності (відставання чи випередження) параметрів інфраструктури країни міжнародним і національним нормативам; тип соціально-економічної системи і модель державної економічної політики; природно-кліматичні, географічні, екологічні параметри країни; внутрішня забезпеченість факторами виробництва; оптимальний технологічний простір, підприємницька й інноваційна активність у країні; рівень міжнародної інтеграції і кооперування країни.

У результаті глобалізації відбулася модифікація чинників конкурентоспроможності національної економіки, а також понятійно-категорійного апарату, який нею використовується.

Перспективними напрямами подальших досліджень може бути аналіз та узагальнення особливостей формування та впровадження економічної політики в країнах ЄС.

Список літератури:

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації. Монографія. К.: КНЕУ, 2004. 275 с. 1
2. Богатуров А. Стратегия разравнивания в международных отношениях и внешней политике США. Мировая экономика и международные отношения. 2001. № 2. С. 20–29. 2
3. Буравльов Є., Стогній В. Від глобалізації економіки до регіонального і глобального сталого розвитку. Вісн. НАН України. 2003. №10. С. 42–49. 3

4. Вебер М. Избранные произведения: Пер. с нем. / Сост. общ. ред. и послесл. Ю.Н. Давыдова; Пред-исл. П.П. Гайденко; Коммент. А.Ф. Филиппова. М.: Прогресс, 1990. 804 с. 4
5. Віткін Л. Місце України у світовій та європейській якості. Стандартизація, сертифікація, якість. 2002. № 3. С. 43–49. 5
6. Воронов А. Конкуренция в XXI веке. Маркетинг. 2001. № 5. С. 16–24. 6
7. Жук О.П. Конкурентоспроможність як умова підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств. Вісник Львівської державної фінансової академії. Сер.: «Економічні науки». 2004. № 5. С. 90–98. 7
8. Зевин Л.З. Национальные экономические системы в глобальных процессах. Мировая экономика и международные отношения, 2003, №11. С. 17–24. 8
9. Иноземцев В.Л. Пределы «догоняющего» развития. М.: Экономика, 2000. 295с. 9
10. Луцишин З.О. Глобалізація світу та проблеми економічної безпеки держави. Актуальні проблеми міжнародних відносин. К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка Інститут міжнародних відносин. 2001. Вип. 25. С. 34–42. 10
11. Національна економічна стратегія на період до 2030 року. Постанова. Кабінет Міністрів України. 3.03.2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 24.12.2022 р.). 11
12. Олексенко Р.І. Філософія конкурентоспроможності підприємств в умовах впливу глобалізації на модифікацію державної політики. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/1600.ocr.pdf> (дата звернення: 24.12.2022 р.).
13. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. / Под ред. и с предисловием В.Д. Щетинина. М.: Междунар. отношения, 1993. 896 с. 12
14. Печенкин А., Фомин В. Об оценке конкурентоспособности товаров и товаропроизводителей. Маркетинг. 2000. № 2. С. 23–26. 13
15. Поглиблена вільна торгівля між Україною та Європейським Союзом: машинобудування, хімічна, легка промисловість. Аналітична записка. Міжнародний центр перспективних досліджень. Київ, 2006. 32 с. 14
16. Росецька Ю.Б. Аналіз стану внутрішньогалузевої конкуренції в Україні на прикладі підприємств легкої промисловості. Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. Київ, 2007. №1 (24). С. 27–33. 15
17. Стукало А., Авдеева Т. Глобализация мировой экономики. Международная жизнь. 2000. №5. С. 52. 18
18. Спірна М.В. Стратегія управління конкурентоспроможністю підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 8. С. 176–182. 19
19. Старостіна А., Кانیщенко О. Суперечливі шляхи економічної глобалізації. Економіка України. 2008. № 5. С. 58–65. 20
20. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: монографія / за ред. Д.Г. Лук'яненка. К.: КНЕУ, 2001. 538 с. 21
21. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: [монографія] / За заг. ред. Іванова Ю.Б. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. 384 с. 22
22. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии. М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. 576 с. 23
23. Управление эффективностью бизнеса: Концепция Business Performance Management / Е.Ю. Духонин, Д.В. Исаев, Е.Л. Мостовой и др.; под ред. Г.В. Генса. М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. 269 с. 24
24. Філіпенко А.С. Економічний розвиток. Європейський контекст. К.: Знання України, 2001. 120 с.
25. Чужиков В.І. Стратегія та механізми регіонального розвитку України в контексті наближення до стандартів ЄС. К.: ІСЕМВ, 2002 С. 69–84. 27
26. Горник В. Г. Концептуальне визначення напрямів розвитку державної політики забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Наукові розвідки з державного та муніципального управління. 2013. Вип. 1. С. 19–29. 28

Hornyk V.H., Yevmieshkina O.L., Klymenko O.V. THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION ON THE IMPLEMENTATION OF THE STATE POLICY OF ENSURING THE COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY OF UKRAINE

The article presents the impact of globalization on the modification of the state policy of ensuring the competitiveness of the Ukrainian economy. The formation of competitive advantages in the country is influenced by a number of groups of factors that need to be taken into account when forming the state policy of ensuring the competitiveness of the national economy, namely: the level of political stability in the country; socio-economic

parameters of the country, the level of compliance (lagging or ahead) of the country's infrastructure parameters with international and national standards; type of socio-economic system and model of state economic policy; natural-climatic, geographical, ecological parameters of the country; internal supply of factors of production; optimal technological space, entrepreneurial and innovative activity in the country; the level of international integration and cooperation of the country. An analysis of the modern theoretical foundations of management thinking on ensuring competitiveness, theoretical and methodological foundations of competition, features of the global competitive environment was carried out. the concept of economic globalization is analyzed. The main trends in the modification of the state policy of ensuring the competitiveness of the economy are highlighted. In the conditions of increased competition, Ukrainian enterprises must ensure international quality requirements. Active processes of globalization lead to the modification of the conceptual and categorical apparatus used in this context. Such categories as competitiveness and economic security. Competitiveness can be considered as a direct indicator of the level of economic security, since the latter, being one of the basic directions of state policy, characterizes the ability of the national economy to expand self-reproduction, the purpose of which is to satisfy the needs of the population while resisting the destabilizing effect of factors that pose a threat to the normal development of the country, which is achievable only by guaranteeing high competitive positions of the national economy in the world economic system. A five-level system of competitiveness formation is distinguished: local, regional, national, international, global.

Key words: *Economy, Economic policy, Economic strategy, Economy of Ukraine, Competition, Globalization, Global economic competition.*